

Etelä-Pohjanmaa

Maa- ja metsätalousministeriö

kirjaamo.mmm@gov.fi

Viite: Lausuntopyyntö 30.11.2021 VN/21657/2020

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi lannoitelaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi.

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus kiittää mahdollisuudesta lausua lakiesityksestä, ja esittää lausuntonaan seuraavaa:

Ravinnepitoisuuksien vähentäminen vesistöissä on yksi vesienhoidon merkittävistä haasteista Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen toiminta-alueella (ympäristövastuualueen osalta toiminta-alueeseen kuuluu Etelä-Pohjanmaan lisäksi myös Pohjanmaa ja Keski-Pohjanmaa).

Vesistöjen fosforipitoisuudet ovat ravinnekuormituksen seurauksena kohonneet, minkä vuoksi 70 % alueen vesimuodostumissa veden fosforipitoisuus ylittää vesienhoidossa määritellyn hyvän tilan rajan. Peltojen fosforinkäyttöä rajoitetaan tällä hetkellä pääasiassa ympäristökorvauksen ehtojen mukaisesti, ja sääntelyä on pidetty toimivana. ELY-keskus pitää lakiesitystä hyvänä, mutta toteaa, että ympäristökorvausjärjestelmän mukaista tasoa ei tulisi uudella lainsäädännöllä ainakaan keventää.

Lannoitelain ehdotuksessa säädetään fosforikäytöstä, mikä on tärkeä askel vesistöjen parempaan tilaan. Uuden lain myötä fosforin käytön vaatimukset tulee koskemaan kaikkia toimijoita, ja hyvänä kehityksenä nähdään se, että 6 §:ssä olevat vaatimukset, kuten tiedoston pitäminen lannoitteiden käytön osalta maa- ja puutarhaviljelylle sekä viher- ja ympäristörakentamiselle yhdenmukaistuu.

Fosforisääntelyn tavoitteena olisi kasvintarpeen mukainen fosforin käyttö, vesiensuojelun edistäminen, luonnonvarojen riittävyys sekä lannoitevalmisteiden turvallinen käyttö. Lakiehdotus yhdessä lannan tuotteistamisen kehittämisen kanssa edistää fosforin käyttöä kasvin tarpeeseen perustuen ja huomioiden maan fosforiluokan ja vähentää samalla fosforipäästöjen riskiä vesistöihin. Fosforin käytön rajoitus Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen toiminta-alueella tulee todennäköisesti vaikuttamaan alueen vesistöjen vedentilaan hyvällä tavalla.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus pitää hyvänä asiana, että lannoitevalmisteiden ja lannan asianmukaisen käyttö on linjassa vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain (1299/2004) 21 §:n mukaisten vesienhoidon ympäristötavoitteiden kanssa, joiden mukaan pinta- ja pohjavesimuodostumien tila ei heikkene ja niiden tila on vähintään hyvä. Tämä koskee myös vaarallisten ja haitallisten aineiden päätymistä vesistöön.

Etelä-Pohjanmaa

ELY-keskuksen toiminta-alueen kotieläintuotanto on laaja ja lannalle sopivaa käyttöä voi paikallisesti olla vaikea löytää. Eläinsuojia ja turkistarhoja on alueittain keskitetty samaan kuntaan tai alueeseen, jossa maan fosforipitoisuus on ennestään korkea, mikä voi johtaa tilanteeseen, että alueen lantamäärä on isompi kuin siihen soveltuva levitysala. Olisi tärkeää arvioida minkälaisia vaikutuksia fosforin käytön rajoitukset aiheuttavat alueellisella ja paikallisella tasolla viljelijän näkökulmasta. Riittävä siirtymäaika lannan kestävän käytön järjestämiseen voisi olla tarpeellinen.

Esityksessä ehdotetaan, että kansallinen laitoshyväksyntä poistetaan sekä tyyppinimistä luovutaan. Varsinkin pienten, markkinoille uusina tulevien, toimijoiden osalta on hyvä asia, että toimijoihin ei kohdistu säännönmukaista laitoshyväksyntää, vaan Ruokavirastolla on mahdollisuus valvoa toimijoita.

Ruokavirasto pitäisi yllä ainesosaluetteloja, johon sisällytettäisiin kumotun lain tyyppinimiluokkien pohjalta turvalliseksi arvioituja ainesosia. Ruokavirasto voisi lisätä ainesosaluetteluun turvalliseksi arvioimiaan ainesosia. Lisäksi lannoitevalmisteiden ainesosien eli tuotantopanosten tulisi täyttää ainesosaluokalle asetetut vaatimukset, esimerkiksi kompostoinnin vaatimukset. Uusi toimintatapa vaikuttaa toimivalta ja selkeältä.

ELY-keskus näkee myös hyvänä asiana sen, että laatujärjestelmälle ei vaadita ennakkohyväksyntää vaan riittää, että laatujärjestelmä toimitetaan tarvittaessa Ruokavirastolle.

Esityksen mukaan Ruokavirasto vastaa lannoitevalmisteasetuksen ja tämän lain täytäntöönpanosta sekä lannoitevalmisteasetuksen ja tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvonnasta ja valvonnan järjestämisestä. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset valvovat Ruokaviraston ohella lannoitevalmisteita toimialueellaan. ELY-keskuksen mukaan on tärkeää, että valvonnan järjestämisestä olisi selkeästi määrätty lainsäädännössä.

Kunnan maaseutuelinkeinoviranomainen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen toimivat valvontaviranomaisina Valtioneuvoston asetuksen eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta (1250/2014) ns. nitraattiasetuksen mukaisesti. ELY-keskus näkee, että kunnalla voisi olla rooli myös fosforin käytön valvonnassa esityksen 2 luvun 6 §:ssä.

Esityksen mukaan Ruokavirastolla olisi mahdollisuus käyttää lannoitevalmisteiden testaamisessa ulkopuolisina asiantuntijoina testauslaitoksia ja –laboratorioita. Selkeyden vuoksi esitykseen on sisällytetty viittaus, jonka mukaan ulkopuolisiin asiantuntijoihin sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta (rikoslaki 40 luku 11 § 5 kohta). Tämä on hyvä selvennys.

Lakiesityksessä on mukana uusia keinoja valvontaan, mikä parantaa valvonnan vaikutusmahdollisuuksia:

- Uutena pakkokeinona on lannoitevalvonnan seuraamusmaksu.
- Markkinavalvonta-asetuksesta tulevat uudet markkinavalvonnan keinot.
- Talouden toimijan rekisteröinnin keskeyttäminen ja peruuttaminen. Rekisteröinnin voisi keskeyttää tai peruuttaa siinä tapauksessa, että toimija ei ole 12 §:ssä tarkoitetulla tavalla luotettava.
- Lannoitevalmisteiden valmistus on usein osana jätehuolto- ja jätteiden käsittelytoimintaa. On tärkeää, että lannoitevalmisteiden valvonnan yhteydessä tehdyistä havainnoista, jotka liittyvät ympäristönsuojelua koskeviin lakisääteisiin tehtäviin, on mahdollista luovuttaa tietoja ympäristönsuojelulaissa tarkoitetulle viranomaiselle.

Etelä-Pohjanmaa

Voimassa olevan Lannoitevalmistelain 539/2006 pykälä 28 § käsittelee virka-apua esimerkiksi poliisilta. Virka-apu puuttuu lakiehdotuksesta. Onko virka-apu mukana jonkin muun lain kautta?

Mika Soininen
ylivohtaja

Kirsi Perälä
lakimies

Tämä asiakirja KEHA/6729/2021 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/6729/2021 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Perälä Kirsi 20.01.2022 14:53

Hyväksyjä Soininen Mika 21.01.2022 08:24